

Posudek vedoucí bakalářské práce

Autor: Anna BARTOŇOVÁ
Název: Sociálně-emoční charakteristiky nadaných dětí předškolního věku
Datum: 24. srpna 2016

Vzhledem k rozporným údajům o sociálně-emočních charakteristikách nadaných dětí uváděných v odborné literatuře se autorka rozhodla zaměřit pozornost ve své bakalářské práci na projevy některých těchto charakteristik u nadaných předškoláků. Klíčovou otázkou bylo, zda lze některé projevy již zaznamenat v předškolním věku, protože většina výzkumů na toto téma byla realizována s nadanými dětmi mladšího školního věku. Z tohoto hlediska lze zaměření práce ocenit.

Práce je explicitně členěna na teoretickou a empirickou část. Obsahuje 64 stran vlastního textu práce, 3,5 stran literatury (41 literárních nebo internetových zdrojů, z nichž je cca 1/3 anglických), 14 stran základních příloh a další stránky.

Teoretická část uvádí do problematiky nadání, především do problematiky nadání v předškolním věku, a do možností i limitů identifikace nadaných dětí v tomto věkovém období. Třetí kapitola se vztahuje k charakteristikám nadaných dětí předškolního věku a autorka se zaměřuje zejména na údaje zjišťované v oblasti sociálně-emoční. Upozorňuje současně na údaje, které jsou ve výzkumech rozporné a zvažuje možné příčiny. Speciálně se věnuje pozici nadaných dětí v kolektivu, hrám a vrstevnickým vztahům včetně emocionálních projevů dětí v těchto situacích. Zejména v této části práce čerpá z našich i zahraničních odborných zdrojů.

Jako hlavní cíl výzkumné sondy si stanovila zjistit, jaké sociálně-emoční projevy jsou zřejmé u nadaných dětí předškolního věku, a dále tento cíl specifikovala do tří výzkumných otázek (str. 26). Realizovala kvalitativní sondu prostřednictvím opakovaného pozorování chování a projevů 6 nadaných předškolních dětí v mateřské škole. Realizovala rovněž strukturovaný rozhovor s učitelkami pozorovaných dětí. Jedním z úskalí práce byl výběr (identifikace) dětí, které následně pozorovala. Jakým jiným způsobem (oproti postupu uvedeném v práci) by bylo možné vytvořit jejich soubor? Je třeba také upozornit, že se nejednalo pouze o děti intelektově nadané. Systém kategorií a subkategorií, které vyplynuly z pozorování, je uveden na str.36. Při prezentaci výsledků postupuje podle uvedeného systému. Výsledky často poukazují na relativní rozmanitost projevů dětí, přesto u většiny pozorovaných nadaných dětí byla zaznamenána pozice vůdce ve skupině, sebevědomá komunikace s autoritou, blízké kontakty jen s určitým dítětem a intenzivnější emoční reakce. K jakým často uváděným problémům v sociálně emoční oblasti nadaných dětí mladšího,

případně staršího školního věku lze uvedená zjištění vztahovat? Souhlasím totiž se závěrečným konstatováním autorky, že na základě pozorování (s limity, které uvádí) se nedá tvrdit, že by se sociálně-emoční projevy pozorovaných nadaných dětí předškolního věku významně lišily od projevů jejich vrstevníků a že případné rozdíly lze obtížně vztahovat pouze k „nadání“.

Závěr:

Práci považuji za poctivě zpracovanou. Je zaměřena na kontraverzní aspekt problematiky nadání, na sociálně emoční projevy nadaných dětí. Vzhledem k tomu, že řada těchto projevů (např. přecitlivělost, perfekcionismus, sociální izolovanost atd.) bývá zmiňována u nadaných dětí mladšího školního věku, byla pozornost autorky soustředěna na předškolní nadané děti a tedy na eventuelní počátky problémů v této oblasti. Střízlivé úvahy a opatrnost autorky při tvrzení a formulování závěrů je rovněž kladem práce.

Svým rozsahem i po formální stránce bakalářská práce splňuje požadavky kladené na tuto kvalifikační práci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze 24. srpna 2016

doc. PhDr. Lenka Hříbková, CSc.